

Trafikverket

Avslut av tillsyn om tidsfrister i framtagande av tågplan 2024

Transportstyrelsens beslut

Transportstyrelsen avslutar tillsynen i den del som avser beslutspunkt 2 a – c i föreläggandet av den 10 februari 2023 i TSJ 2021-3031.

Redogörelse för ärendet

Transportstyrelsen genomförde under perioden maj 2022 till februari 2023 tillsyn över Trafikverkets arbete med tågplan 2023 (T23). Vid tillsynen identifierades ett antal brister och Transportstyrelsen beslutade den 10 februari 2023 att förelägga Trafikverket att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

En av åtgärds punkterna i föreläggandet (beslutspunkt 2) innefattade att Trafikverket vid framtagandet av tågplan 2024 ska följa tidsfristerna om att

- a) offentliggöra ett förslag till tågplan senast fyra månader efter sista dag för ansökan om infrastrukturkapacitet i enlighet med punkt 5 i kommissionens delegerade beslut (EU) 2017/2075¹,
- b) ge berörda parter minst en månad att yttra sig över förslaget till tågplan i enlighet med 6 kap. 9 § tredje stycket järnväglagen (2004:519), JVL, samt
- c) uppdatera utkastet till tågplan senast den 9 november 2023 i enlighet med punkt 6 i kommissionens delegerade beslut (EU) 2017/2075.

Transportstyrelsen har nu följt upp huruvida Trafikverket har följt föreläggandet angående ovan angivna tidsfrister.

¹ Kommissionens delegerade beslut (EU) 2017/2075 av den 4 september 2017 om ersättning av bilaga VII till Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde.

Den 5 april 2024 skickade Transportstyrelsen en begäran till Trafikverket att redovisa hur de levt upp till kraven i föreläggandet avseende att följa tidsfristerna i beslutspunkt 2. Trafikverket kom in med en redogörelse den 6 maj 2024. I tabell 1 nedan presenteras Trafikverkets hantering av tidsfristerna i T24.

Tabell 1 Hantering av tidsfrister i framtagande av T24

Aktivitet	Tidsfrist enligt regelverk	Trafikverkets redovisning
Offentliggörande av förslag till tågplan 2024	Senast fyra månader efter tidsfristen för ansökningar om kapacitet har löpt ut.	3 juli 2023
Yttra sig över förslaget till tågplan	En månad	4 juli – 4 augusti 2023
Offentliggörande av det uppdaterade utkastet till tågplan	Senaste en månad före ändringen av tågplanen	9 november 2023

Skäl för beslutet

Den rättsliga grunden

Järnvägsmarknadslagen (2022:365), JML, och järnvägsmarknadsförordningen (2022:416), JMF, trädde i kraft den 1 juni 2022 och i och med det upphävdes JVL. Enligt övergångsbestämmelserna ska äldre föreskrifter gälla för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet. Därför tillämpas bestämmelserna i JVL i detta ärende.

Av 1 kap. 5 § JMF följer att Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt JML. Härutöver framgår det av 1 kap. 8 § JML att tillsynsmyndigheten också ska fullgöra rollen som regleringsorgan enligt artikel 55 i direktiv 2012/34/EU, vilket innebär att Transportstyrelsen ska utöva tillsyn över efterlevnaden av direkt tillämpliga EU-rättsakter som har utfärdats med stöd av detta direktiv. Genom tillsyn över efterlevnad arbetar vi för en fungerande konkurrens på järnvägsmarknaden där snedvridningar och andra typer av marknadsstörningar minimeras, samt verkar mot diskriminering av sökande (jfr 8 kap. 1 § JVL).²

I kommissionens delegerade beslut (EU) 2017/2075 finns bestämmelser gällande tidsplanen för tilldelningsförfarandet. Av punkt 5 i kommissionens beslut framgår att infrastrukturförvaltaren ska utarbeta och offentliggöra ett utkast till tågplan senast fyra månader efter att tidsfristen för ansökningar om kapacitet har löpt ut. Av punkt 6 i beslut (EU) 2017/2075 framgår bland annat att infrastrukturförvaltaren ska uppdatera utkastet till tågplan senast en månad före ändringen av tågplanen.

² Motsvarande bestämmelse finns nu i 10 kap. 1 § JML

I enlighet med 6 kap. 9 § tredje stycket i JVL ska berörda parter ges möjlighet att yttra sig över förslaget till tågplan. Tidsfristen för att yttra sig får inte understiga en månad.³

Transportstyrelsen bedömning

För T24 var sista dagen för att lämna in ansökan om infrastrukturkapacitet den 11 april 2023, vilket gör att sista dagen för infrastrukturförvaltaren att offentliggöra förslag till tågplan var den 11 augusti 2023. Transportstyrelsen konstaterar, utifrån Trafikverkets svar från den 6 maj 2024, att offentliggörandet av förslaget till T24 gjordes den 3 juli 2023 vilket är inom den tidsgräns om fyra månader som anges i punkt 5 i beslut (EU) 2017/2075.

Enligt 6 kap. 9 § tredje stycket i JVL ska berörda parter ha minst en månad på sig att yttra sig. I T24 var perioden för berörda parter att yttra sig om förslaget till tågplan mellan den 4 juli till den 4 augusti. Transportstyrelsen konstaterar därmed att berörda parter har haft minst en månad på sig att yttra sig om förslaget, vilket innebär att Trafikverket har uppfyllt detta krav för T24.

Enligt punkt 6 i beslut (EU) 2017/2075 ska infrastrukturförvaltaren offentliggöra det uppdaterade utkastet till tågplan senast en månad före ändringen av tågplanen. T24 började gälla den 10 december 2023, och utkastet behövde därmed offentliggöras senast den 9 november 2023. Trafikverket offentliggjorde utkastet den 9 november 2023, varför Trafikverket har följt tidsgränsen för offentliggörande av utkastet enligt punkt 6 i beslut (EU) 2017/2075 för T24.

Mot bakgrund av ovanstående gör Transportstyrelsen den sammantagna bedömningen att Trafikverket har hanterat beslutspunkterna 2a, 2b och 2c i Transportstyrelsens föreläggande. Transportstyrelsen avslutar därmed sin tillsyn avseende dessa punkter.

För de andra beslutspunkterna i föreläggande TSJ 2021-3031 har Transportstyrelsen ännu inte genomfört någon uppföljande bedömning, varför dessa delar av föreläggandet inte avslutas i och med detta beslut.

³ Denna bestämmelse är nu överflyttad från JVL till JML, där den finns angiven i 7 kap. 12 § tredje stycket.

Hur man överklagar

Detta beslut kan inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog Anna Westerberg, den senare föredragande.